

Dönem : 1  
Toplantı : 6

# CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 975

**Köy Kanununda değişiklik yapılmasına dair 18 . 7 . 1963 tarihli ve 286 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/384; Cumhuriyet Senatosu 1/806)**

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı 350)

*Millet Meclisi*  
*Genel Sekreterliği*  
*Kanunlar Müdürlüğü*  
*Sayı : 4634 - 1/384*

10 . 7 . 1962

## CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 7 . 7 . 1967 tarihli 135 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Köy Kanununda değişiklik yapılmasına dair 18 . 7 . 1963 tarihli ve 286 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeyli  
Millet Meclisi Başkanı

*NOT : Bu tasarı 22 . 6 . 1967 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 6 ve 7 . 7 . 1967 tarihli 134 ve 135 nci Birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 350)*

## Geçici Komisyon raporu

*Cumhuriyet Senatosu*  
*Geçici Komisyon*  
*Esas No. : 1/806*  
*Karar No. : 2*

12 . 7 . 1967

## Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 7 Temmuz 1967 tarihli 135 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Köy Kanununda değişiklik yapılmasına dair 18 . 7 . 1963 tarihli ve 286 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 10 Temmuz 1967 tarihli ve 4634 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Cumhuriyet Senatosunun 11 Temmuz 1967 tarihli 84 ncü Birleşiminde Anayasa ve Adalet ile İçişleri komisyonlarından beşer üyenin iştiraki ile kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuzun 12 Temmuz 1967 tarihli Birleşiminde Hükümet adına İçişleri Bakanı Faruk Sü-

kan ile müşavirleri olarak da ilgili Bakanlık temsilcileri hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, 286 sayılı Kanunun bazı maddelerinde değişiklik yapılarak köy muhtar ve ihtiyar meclisi üyeleri seçimi tarihinin Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi tarihi ile birleştirilmesini öngörmektedir.

Tasarının gerekçesinde ifade edildiği üzere, 7 Temmuz 1961 tarihli Anayasamızın yürürlüğünü takiben 1961 Ekiminde Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi üyeleri seçimleri; 1963 Kasımında il genel meclisi üyeleri, belediye başkan ve belediye meclisi üyeleri ve köy muhtar ve ihtiyar meclisi üyeleri seçimi 1964 Haziranında Cumhuriyet Senatosu ilk üçte bir yenileme seçimi; 1965 Ekiminde Millet Meclisi Genel Seçimleri; 1966 Haziranında ikinci, Cumhuriyet Senatosu 3 te bir yenileme seçimleri olmak üzere ceman 6 seçim yapılmış ve 1961 seçimlerinde seçime katılma oranı % 81,4; 1963 seçimlerinde % 77,62 (belediye % 67); 1964 seçimlerinde % 62,2; 1965 seçimlerinde % 71,3 ve nihayet 1966 seçimlerinde % 56,20 olmak üzere tesbit edilmiştir.

Bu seçim uygulamalarının malî harcamaları ise şöyledir :

1961 seçimlerinde 26 128 627,00 Tl.; 1963 seçimlerinde 20 269 388,00 Tl. 1964 seçimlerinde 7 211 178,00 Tl. 1965 seçimlerinde 21 143 326,00 Tl. ve 1966 seçimlerinde 11 262 264,00 Tl. 1967 mahallî seçimleri içinde bu yıl bütçesine 37 957 600,00 Tl. ödenek konulmuş bulunmaktadır.

Görüldüğü üzere 1962 yılı bir yana bırakılırsa her yıl seçim yapılması zarureti ile karşılaşmış ve bu uygulama yukarıda belirtilen malî külfetlerin yanısıra seçmenin seçime iştirak nisbetinde hayli etkilemiş, psikolojik nedenlerle katılma oranı düşmüştür.

Her yıl bir seçim uygulamasının tevlihdettiği mahzurları önlemek amacıyla mümkün olduğu şekilde seçimleri birleştirmekte fayda mülâhaza edilmiş bulunmaktadır. Bu cümleden olarak da 1967 Eylül ayında yapılması gereken köy muhtar ve ihtiyar heyeti seçimleri tarihinin, 238 sayılı Kanun gereğince 1968 Haziran ayında yapılması icabeden Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi tarihi ile birleştirilmesi yoluna gidilmiştir.

Hatırlanacağı üzere 29 Mayıs 1963 tarihli 238 sayılı Kanunla Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte bir yenileme seçimleri Anayasamızın geçici 10 ncu maddesi uyarınca düzenlenerek 7 Haziran 1964 tarihinde ilk seçimin yapılması kabul edilmişti. Buna göre mütaakip seçimler de bu tarihi takibeden her iki yılda bir aynı tarihte yapılmaktadır.

Bu kanun hükümlerinin Anayasamıza aykırı olmadığı da, Anayasa Mahkemesinin Esas 1963/300; Karar 1963/280 ve 25 Aralık 1963 tarihli kararı ile kabul edilmiştir.

Millet Meclisi metninin birinci maddesi ile 286 sayılı Kanunun ek 3 ncu maddesinin bazı hükümleri değiştirilmiş ve yukarıda açıklanan zaruretlerle köy muhtarı ile ihtiyar meclisi üyeleri seçiminin Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi ile birleştirilmesi kabul edilmiştir.

Böylece her seçim döneminin Mart ayının 30 ncu günü seçimin başlangıç tarihi olarak kabul edilmekte ve bu tarihle seçimin yapılacağı Haziran ayının ilk Pazar günü arasında 60 günlük bir süre bırakılmak suretiyle seçim mevzuatının genel hükümlerine uyulmaktadır. Yine bu maddede yapılan bir değişiklik de her yıl Eylül ayının 3 ncu Pazar günü yapılacak köy muhtarlığı ara seçimlerinin genel seçimlere paralel olarak her yıl Haziran ayının ilk Pazar gününe alınmasıdır.

İkinci madde ile 286 sayılı Kanunun 2 nci maddesi değiştirilmekte ve 1967 yılı Eylül ayının üçüncü Pazar günü yapılması gereken seçimlerin 1968 yılı Haziran ayının ilk Pazar gününe ertelenmesi dolayısıyla, 17 Kasım 1963 gününde başlayan dönem içinde seçilen köy muhtarları ile ihtiyar meclisi üyelerinin görev sürelerinin 1968 yılı Haziran ayının ilk Pazar günü yapılacak seçimlerin sonuçlarının alınabileceği tahmin olunan 10 Haziran 1968 tarihine kadar devam etmesi sağlanmaktadır. Ancak 1966 yılı Eylül ayında yapılmış olan ara seçimlerinde 1968 yılı Haziranında yapılacak genel mahallî seçimler arasında 2 yıla yakın bir zaman bulunduğundan ve bu kadar uzun bir süre içinde köy muhtarlığı gibi köy idaresinin en önemli organına düşen görevlerin geçici olarak üyelerle yürütülmesinin köy hizmetleri bakımından doğuracağı aksaklıklar göz önüne alınarak ve mahallî idare-

lerin halk tarafından seçilmiş esas organlarınca idare edilmesi prensibine de sadık kalınarak, boşalan muhtarlıklar için 1967 yılı Eylül ayının üçüncü Pazar günü ara seçimleri yapılması uygun görülmektedir.

Metnin 3 nci maddesi ile 286 sayılı Kanuna bir geçici 4 ncü madde eklenmekte ve Eylül 1967 de yapılacak mahallî seçimler için seçim kurullarınca hazırlanmış bulunan seçmen kütüklerinin 1968 seçimlerinde de kullanılması sağlanmaktadır. Bu hüküm 26 Nisan 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki Kanunun genel nitelikte olan 28 nci maddesine bir istisna mahiyetindedir. Filhakika, söz konusu maddeye göre düzenlenen seçmen kütükleri kesinleştikleri tarihten itibaren ancak 6 ay için muteberdir.

Bu itibarla, yapılması icabeden mahallî seçimler için düzenlenmiş bu kütüklerin gelecek yıl hükümsüzlüğü ile karşılaşılacaktır, halbuki bu kütüklerin meydana getirilebilmesi için 17 Haziran 1967 tarihine kadar cem'an 25 446 411 TL. harcanmış bulunmaktadır. Bu külfetin yeniden bütçeye yüklenmemesi bakımından hazırlanmış olan kütüklerde gerekli değişiklik ve eklerin yapılması suretiyle bunların 1968 yılı seçimlerinde de kullanılması uygun görülmektedir.

Ayrıca; yeniden seçmen yeterliğini kazanacakların seçmen kütüklerine yazılmaları imkânını kolaylaştırmak maksadıyla 298 sayılı Kanunun 45 nci maddesindeki 7 günlük askı müddeti de 15 güne çıkarılmıştır. Bu genel kaidelere istisna teşkil eden hükmün bir tatbikatı da 16 Ağustos 1961 tarihli ve 347 sayılı Kanunla yapılmıştır.

Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi ile 286 sayılı Kanuna bir geçici madde eklenerek köy muhtarlığına ve ihtiyar heyeti üyeliğine adaylığı koyabilmek için, yürürlükteki kanunlar gereğince buldukları kamu görev ve hizmetlerinden istifa etmiş olanların bu sekiz aylık erteleme sebebiyle yeniden eski görevlerine dönebilmeleri de sağlanmıştır.

Metnin 5 nci maddesi ile de mahalle muhtarlığına aday olan mevcut muhtarın seçmen kütüklerinin düzenlenmesinde görevlendirilmesinin zorunlu olmadığı kabul edilmiştir.

Bu esasları ihtiva eden tasarı komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 nci maddeleri komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarının Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Kastamonu	Sivas	İzmir	Samsun
A. N. Tuna	B. Öçten	Ö. L. Bozcala	R. Rendeci

Elâzığ

Hükümet Başkanı seçimlerin vaktinde yapılacağını beyan etmiş ve bütçeye para konmuş ve milyonlarca lira sarf edilmiştir. Her seçim yapılması vatandaşın tedirgin edeceği ve malî tasarruf yapılacağı mucip sebebi ilerdeki yıllardaki meseleyi halletmiyecektir. Bu sebeplerle kanunun aleyhindeyim.

S. Hazerdağlı

İzmir	Konya	Denizli
İ. Birand	S. Çumralı	K. Turgut

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ  
METİN

*Köy Kanununda değişiklik yapılmasına dair 18 . 7 . 1963 tarihli ve 286 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı*

**MADDE 1.** — 18 . 7 . 1963 tarihli ve 286 sayılı Kanunun ek 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Ek madde 3.** — Köy muhtar ve ihtiyar meclisi üyeleri seçimi her dört yılda bir yapılır.

Her seçim döneminin son yılının Mart ayının 30 neu günü, seçimin başlangıç tarihidir. Aynı yıl Haziran ayının ilk Pazar gününe rashyan gün oy verilir.

Seçim döneminin sona ermesinden önce ihtiyar meclisi üye sayısının-yedeklerin de getirilmesinden sonra - meclis üye tamsayısının, tabii üyeler hariç, yarısına düşmesi halinde, köy muhtarı durumu bir hafta içinde ilgili seçim kurulu başkanlığına ve bilgi için de mahallin en büyük mülkiye âmirine bildirmeye mecburdur.

Bu bildirim üzerine ilçe seçim kurulu başkanlığınca keyfiyet 48 saat içinde ilân edilir. İlân tarihinden sonra gelen 60 ncü günü takibeden ilk pazar günü oy verilir.

Köy muhtarlığının her hangi bir sebeple boşalması halinde, ihtiyar meclisi 1 nci üyesi keza bir hafta içinde yazılı olarak keyfiyeti ilgili seçim kuruluna ve bilgi için de mahallin en büyük mülkiye âmirine bildirmeye mecburdur.

Boşalan muhtarlıklar için yılda bir defa Haziran ayının ilk Pazar günü seçim yapılır. Seçim yapılınca kadar muhtarlık görevi 1 nci üye tarafından yürütülür.

İhtiyar Meclisi seçiminin yapılması gerektiği hallerde, köy muhtarlığı da boşalmış ise, Haziran ayı beklenmeksizin her iki seçim beraber yapılır.

Ara seçimleri sonunda iş başına gelen muhtar ve ihtiyar meclisi üyeleri geri kalan süreyi tamamlarlar.

Süresi biten muhtar ve üyeler tekrar seçilebilirler.

**MADDE 2.** — 18 . 7 . 1963 tarihli ve 286 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

**GEÇİCİ MADDE 2.** — 17 Kasım 1963 tari-

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ  
METİN

*Köy Kanununda değişiklik yapılmasına dair 18 . 7 . 1963 tarihli ve 286 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun*

**MADDE 1.** — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 2.** — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

hinde başhyan seçim dönemi içinde seçilen muhtar ve ihtiyar meclisi üyelerinin görev süresi 10 Haziran 1968 tarihine kadar devam eder.

Boşalan muhtarlıklar için yapılacak ara seçimi, 1967 yılına mahsus olmak üzere Eylül ayının 3 ncü Pazar günü yapılır.

**MADDE 3. — 18 . 7 . 1963 tarihli ve 286 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 4 ncü madde eklenmiştir :**

**GEÇİCİ MADDE 4. — 2 Haziran 1968 tarihinde yapılacak olan Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi ile mahallî seçimler için yeniden seçmen kütüğü düzenlenmez. 17 Eylül 1967 mahallî seçimleri için hazırlanmış bulunan kütükler aşağıda belirtilen esaslar dairesinde bu seçimler için kullanılır.**

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki 298 sayılı Kanuna göre düzenlenen sandık seçmen listeleri 20 Nisan 1968 gününden 6 Mayıs 1968 günü saat 17,00 ye kadar yeniden askıya çıkarılır.

Bu kütüklerin onanlı örnekleri, daha önce verilmişse, kütüklerin askıya çıkarılmasından bir ay önce, seçime giren bütün siyasi partilere verilir.

Listelerin askıya çıkarılmasından kütüklerin kesinleşmesine ve sandık seçmen listelerinin sandık kurullarına teslimine kadar olan işlemlerde 298 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

Kütüğe ilâve edilen seçmenler - sandık mevcudunun (400) ü aşmaması şartıyla - o seçim bölgesindeki sandıkların evvelce düzenlenmiş sandık seçmen listelerine eklenir. Bu işlem yapılırken bir sandık bölgesinde yeniden yazılan seçmenlerin o sandığa ait seçmen listesine eklenmesine dikkat edilir. Gerekirse yeniden yazılan seçmenler için ayrı sandık bölgeleri kurulur.

Kütüğe ilâve edilen seçmenlere, 298 sayılı Kanunun 47 ve 48 nci maddeleri gereğince seçmen kartı verilir.

İkinci ve üçüncü fıkra hükümlerinin uygulanmasında muhtarlar da görevlendirilir.

Sandık seçmen listelerinin askıya çıkarılmasında 298 sayılı Kanunun 41 nci maddesinin birinci fıkrası uygulanmakla beraber, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, Türkiye radyoları vasıtasıyla, haber yayınları saatlerinde ve başka uy-

Geçici Komisyonun kabul ettiği metin

**MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.**

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

gun saatlerde gerekli bildirimler yayınlanmak suretiyle halkın ilgisi uyandırılır.

Yüksek Seçim Kurulunun seçimlerle ilgili her türlü bildirimlerinden Türkiye radyolarınca ücret alınmaz.

**MADDE 4.** — 18 . 7 . 1963 tarihli ve 286 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 5 nci madde eklenmiştir :

**GEÇİCİ MADDE 5.** — Köy muhtarlığına ve ihtiyar heyeti üyeliğine adaylığını koyabilmek için, yürürlükteki kanunlar gereğince, işbu kanun yürürlüğe girmeden önce, buldukları kamu görev ve hizmetlerinden istifa etmiş olanlar, yazılı müracaatlarında tekrar eskiden buldukları kamu hizmetine alınıp ve istifalarından kamu hizmetine tekrar alınmalarına kadar geçen zaman kıdemlerine eklenir.

**MADDE 5.** — Mahalle muhtarlığı adayı olan mevcut muhtarın, seçmen kütüklerinin düzenlenmesinde görevlendirilmesi zorunlu değildir.

**MADDE 6.** — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 7.** — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Geçici Komisyonun kabul ettiği metin

**MADDE 4.** — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 5.** — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 6.** — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 7.** — Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.